

Ministerstwo
Zdrowia

Michał Lewoc

Dokumentacja procedury „Niebieskie Karty” w postępowaniach sądowych

Przewodnik dla grup diagnostyczno-pomocowych

Spis treści

1. Wstęp
2. Procedura „Niebieskie Karty” – podstawowe dokumenty
3. Dowody, ich rodzaje i sposoby gromadzenia
 - a. Dowód z dokumentów
 - b. Dowód z zeznań świadków
 - c. Opinia biegłego sądowego
 - d. Przesłuchanie stron
 - e. Inne środki dowodowe
4. Wykorzystanie dokumentacji w postępowaniach sądowych
 - a. Postępowanie karne
 - b. Postępowanie przed sądem rodzinnym i opiekuńczym
 - c. Postępowanie cywilne
 - d. Środki izolacji stosowane przez Policję
5. Wzory dokumentów

Opracował sędzia dr Michał Lewoc

1. Wstęp

Celem nadrzędnym procedury „Niebieskie Karty” jest zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej, a następnie doprowadzenie do zatrzymania samej przemocy. Działania z tym związane podejmowane są przez różne podmioty, jednakże sama realizacja procedury wiąże się z trudną i wymagającą pracą dziesiątek tysięcy osób w całym kraju, wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych. Praca ta nierozdzielnie wiąże się ze sporządzaniem i gromadzeniem odpowiedniej dokumentacji, potwierdzającej wykonywanie czynności w ramach prowadzonej procedury. Każdego roku w wyniku prac dawnych grup roboczych, a dzisiaj diagnostyczno-pomocowych, powstaje dokumentacja dotycząca około 80 000 spraw prowadzonych w związku ze wszczęciem procedury „Niebieskie Karty”. Prowadzenie każdej ze spraw wymaga opracowania lub dołączenia wielu dokumentów zawierających cenne informacje. Nie budzi bowiem wątpliwości, że grupa diagnostyczno-pomocowa, zgodnie z nazwą, dokonuje w pierwszej kolejności diagnozy sytuacji w celu zbadania, czy dochodzi w danej rodzinie do przemocy domowej. Owa diagnoza sprowadza się do poszukiwania odpowiedzi na pytania o relacje w danej rodzinie, występowanie

aktów przemocy, ich przyczyny oraz skutki. Uzyskiwane odpowiedzi płyną z różnych źródeł, począwszy od przedstawiania faktów bądź wersji przez samych uczestników zdarzeń, świadków, informacji od instytucji bądź organizacji pomocowych, dokumentacji medycznej etc. Łączenie poszczególnych informacji tworzy obraz sytuacji w danej rodzinie, nieco przypominając układanie puzzli z pojedynczych elementów. Im więcej jest danych, tym jaśniej widać prawdziwy stan rzeczy.

Dokumentacja konkretnej sprawy, po wykonaniu diagnostycznej części pracy przez członków grupy, zawiera wiele istotnych informacji, które mogą być, i niejednokrotnie bywają wykorzystane w postępowaniach sądowych, w tym w sądzie rodzinnym, karnym czy też cywilnym, w sprawach mających związek ze stosowaniem przemocy domowej. Zapobiega to dublowaniu pozyskiwania tych samych informacji przez kolejne organy i sprawia, że istnieje możliwość podjęcia szybszych decyzji zapewniających bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy domowej. W związku z powyższym konieczne jest, aby opracowywana dokumentacja, w tym także różnego rodzaju zawiadomienia kierowane do sądu, zawierały odpowiednie treści i były właściwie sporządzone. Wiedza dotycząca pozyskiwania, dokumentowania oraz przekazywania w odpowiedniej formie istotnych informacji

mających także wartość dowodową jest bardzo cenna i umożliwia późniejsze wykorzystanie tych danych w postępowaniach sądowych.

Niniejsza broszura ma na celu uporządkowanie i przekazanie wiedzy dotyczącej wartości dowodowej opracowywanych dokumentów, rodzajów postępowań sądowych, w których mogą one być wykorzystane, podstawowych informacji dotyczących sposobów zapewnienia bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej w tych postępowaniach, a także przedstawienie podstawowych wzorów dokumentów dla podmiotów zaangażowanych w realizację procedury „Niebieskie Karty”. Dotyczy to w szczególności zawiadomień (np. o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, zastosowania środków zapobiegawczych), powiadomień (np. o sytuacji dziecka w rodzinie dotkniętej przemocą), wniosków (np. do Policji o zastosowanie środków izolacyjnych z ustawy o Policji¹) oraz innych wzorów dokumentów przydatnych w pracy grupy diagnostyczno-pomocowej i zespołu interdyscyplinarnego.

Broszura nie powstałaby w takiej formie, gdyby nie zaangażowanie i nieoceniona pomoc, w konsultacji jej treści, członków zespołów

interdyscyplinarnych w Legnicy, gm. miejskiej i wiejskiej w Głogowie, Lubinie, Mietkowie, Wałbrzychu, Siechnicach, Kotli, Żukowicach, Jerzmanowej, Pęcławiu i Ścinawie, którym serdecznie dziękuję.

2. Procedura „Niebieskie Karty” – podstawowe dokumenty

Procedura „Niebieskie Karty” regulowana jest przepisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej², rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”³.

Podstawowym założeniem pracy grupy diagnostyczno-pomocowej wyrażonym w § 14 ust. 1 ww. rozporządzenia jest to, że **wszystkie działania realizowane w ramach procedury są dokumentowane w formie pisemnej**. Ustawodawca od razu przyjął zasadę ich wykorzystania w postępowaniu karnym, wskazując w § 14 ust. 2, że w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa oryginały dokumentów, o których mowa w ust. 1, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Dokumenty te będą także wykorzystywane w sądowym postępowaniu karnym, rodzinnym

1 Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 145), zwana dalej: „ustawą o Policji”.

2 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424), zwana dalej: „ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej”.

3 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870).

i cywilnym w sprawach związanych z występowaniem przemocy domowej.

Z informacji uzyskanych bezpośrednio od osób realizujących zadania w grupach diagnostyczno-pomocowych wynika, że na całość dokumentacji gromadzonej w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” w konkretnej rodzinie, najczęściej używa się określenia: „teczka”, „sprawa”. Z pewnością możliwe są i inne określenia, typu „akta”, „skoroszyt” etc. Na użytek niniejszej broszury w dalszej części używane będzie nieformalne określenie: „teczka”, rozumiane jako zbiór dokumentacji dotyczącej konkretnej sprawy, w której wszczęta została procedura „Niebieskie Karty”.

Wskazane przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” jedynie częściowo i w różnych miejscach wskazują na to, jakie dokumenty będą gromadzone w trakcie prac grupy diagnostyczno-pomocowej w teczce konkretnej sprawy. Są to:

- Wypełniony **formularz „Niebieska Karta – A”**, który wpłynął do zespołu interdyscyplinarnego i został przez Przewodniczącego przekazany, wraz z powołaniem, grupie diagnostyczno-pomocowej.
- **Dokumenty dotyczące podejmowanych działań, które stanowią**

podstawę wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” bądź uznania braku zasadności jej wszczęcia (art. 9b ust. 8 pkt 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej), w tym wnioski do zespołu interdyscyplinarnego o poszerzenie składu grupy diagnostyczno-pomocowej o osoby, o których mowa w art. 9a ust. 11b–d lub 12.

- **Zawiadomienie osoby stosującej przemoc domową o wszczęciu procedury**, w tym również za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość (np. wydruk informacji mailowej). Ewentualnie **dokument zawierający informację braku możliwości zawiadomienia lub znacznym utrudnieniu w zawiadomieniu** takiej osoby ze wskazaniem przyczyn (§ 10 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”).
- Wypełniony **formularz „Niebieska Karta – C”** wraz z indywidualnym planem pomocy lub jego następczej modyfikacji.
- Wypełniony **formularz „Niebieska Karta – D”**, zawierający podsumowanie dokonanych ustaleń co do osoby stosującej przemoc domową.
- **Protokoły posiedzeń grupy diagnostyczno-pomocowej** (§ 8 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie

Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”) oraz zaproszenia osoby doznającej przemocy domowej i wezwania osoby stosującej przemoc domową na terminy posiedzeń grupy diagnostyczno-pomocowej.

- **Dokumenty związane z realizacją** przez osoby stosujące przemoc domową **obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych**, w tym:

- wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach;
- wnioski członków grupy diagnostyczno-pomocowej wraz z uzasadnieniem, w przypadku braku zgodności członków grupy diagnostyczno-pomocowej co do skierowania osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach;
- informacje w przedmiocie zgłoszenia i uczestnictwa osoby do programu pozyskane od podmiotu realizującego program;
- wezwania i zobowiązania osoby stosującej przemoc domową do przedstawienia zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie oraz o ukończeniu programu;

- zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programie;
- zaświadczenie o ukończeniu programu;
- wniosek do zespołu interdyscyplinarnego o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c k.w.⁴;
- **Notatki i dokumenty** wytworzone przy realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (zob. art. 9c ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej). W ramach gromadzenia notatek i dokumentów do teczki powinno się także dołączyć oryginały lub kserokopie dokumentów przedstawionych przez uczestników procedury bądź pozyskane przez samą grupę diagnostyczno-pomocową, w tym m.in.:
 - obdukcje, zaświadczenia lekarskie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej, zaświadczenia lekarskie, w tym np. od lekarza pierwszego kontaktu, lekarza przy zgłoszeniu się na ostry dyżur, karty informacyjne, np. o pobycie w szpitalu;
 - zaświadczenia o leczeniu odwykowym stacjonarnym lub ambulatoryjnym, zaświadczenia z izby

⁴ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).

- wytrzeźwień osoby stosującej przemoc;
- skierowania na badania specjalistyczne;
 - dokumentację medyczną;
 - zaświadczenia lub informacje z różnych instytucji o pobytach w ośrodkach, centrach pomocy, specjalistycznych ośrodkach wsparcia, schroniskach, noclegowniach;
 - opinie, w tym pedagogiczne, psychologiczne;
 - dokumentację fotograficzną, w tym także dokonaną przez pracownika socjalnego (za zgodą osoby doznającej przemocy domowej) w ramach zabezpieczenia dowodu, w razie potrzeby (nie wolno dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa – art. 304 § 2 k.p.k.⁵);
 - nagrania (przechowywane na nośnikach pamięci);
 - zrzuty z ekranu bądź zapisane archiwa informacji przekazywanych cyfrowo (np. przez komunikatory, w mediach społecznościowych, SMS-ach, mailach);
 - pamiętniki, zapiski, notatki osoby doznającej przemocy;
 - notatki z interwencji Policji;
 - notatki z ustaleń członków grupy diagnostyczno-pomocowej, karty

pracy socjalnej, karty pracy członków grupy diagnostyczno-pomocowej;

- protokoły z użycia alkometru/alkotestu/narkotestu, jeżeli zostały przesłane przez Policję;
- notatki z rozmowy ze świadkami stosowania przemocy domowej;
- informacje z zakładu pracy dotyczące nachodzenia w miejscu świadczenia pracy przez osobę stosującą przemoc;
- orzeczenia oraz zarządzenia sądów bądź decyzje procesowe organów ścigania, w tym Policji (informacje o wydaniu nakazu/zakazu).

- **Wnioski członków grupy diagnostyczno-pomocowej do zespołu interdyscyplinarnego** o poszerzenie składu grupy o dodatkowe osoby.

- **Wnioski grupy diagnostyczno-pomocowej oraz zawiadomienia kierowane do organów ścigania, sądu bądź innych instytucji publicznych** (państwowych i samorządowych jednostek administracyjnych) i związana z tym korespondencja, w tym np.:

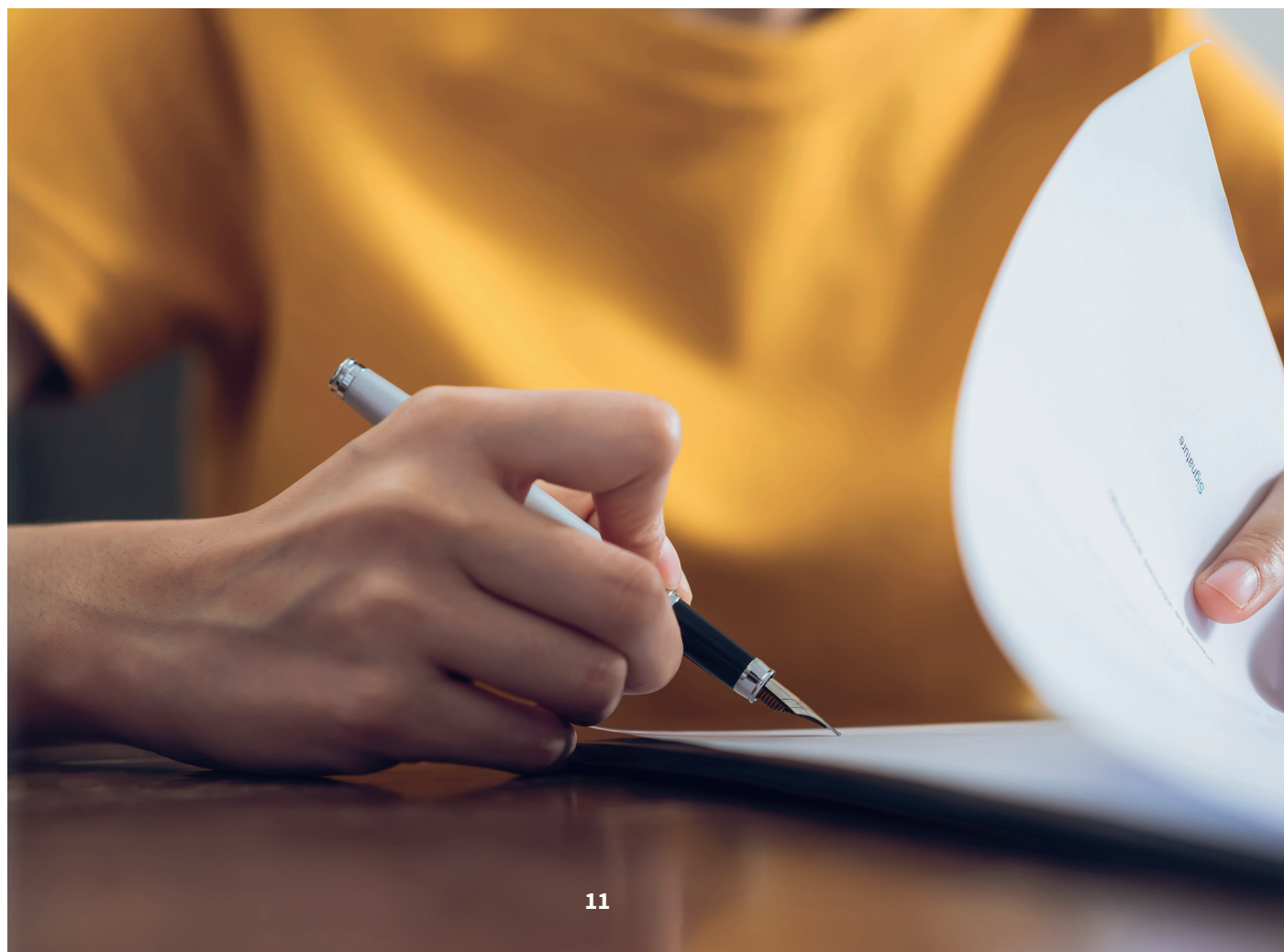
- zawiadomienie Policji lub prokuratora o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej (art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej);

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 37 z późn. zm.), zwana dalej: „k.p.k.”.

- wniosek o zastosowanie środków izolacyjnych (zapobiegawczych, zabezpieczających – zob. rozdział 4a niniejszej broszury);
- wniosek o zastosowanie nakazów lub zakazów przez funkcjonariusza Policji,
- wniosek o wgląd w sytuację dziecka bądź podjęcia przez sąd rodzinny działań zmierzających do ochrony dziecka (ograniczenia, pozbawienia władzy rodzicielskiej);
- wniosek do szkoły o opinię, o objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
- wniosek do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratury o podjęcie

działań w związku z nadużywaniem alkoholu w danej rodzinie, w tym wszczęcie postępowania sądowego zobowiązującego osobę nadużywającą alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego.

- **Dokumentacja związana z ochroną danych osobowych**, w tym oświadczenia członków grupy diagnostyczno-pomocowej o zachowaniu poufności.
- **Protokół z zakończenia procedury „Niebieskie Karty”**, o którym to zakończeniu mowa w art. 9h ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej, bądź

rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań).

- **Protokół z odstąpienia od dalszych działań**, o których mowa w art. 9b ust. 15 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej (w przypadku niepotwierdzenia informacji o stosowaniu przemocy domowej grupa diagnostyczno-pomocowa odstępuje od dalszych działań, co jest dokumentowane w formie pisemnej i elektronicznej).
- **Dokumenty związane z podejmowaniem działań monitorujących**, aby wykazać realizację tego obowiązku z § 21 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy

„Niebieska Karta” oraz dokonać analizy i oceny sytuacji osób, wobec których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty” (art. 9h ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej); działania te będą podejmowane w razie zakończenia procedury z art. 9h ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, nie będą zaś podejmowane w przypadku odstąpienia od dalszych działań (art. 9b ust. 15).

3. Dowody, ich rodzaje i sposoby gromadzenia

Sąd w postępowaniu karnym, jak też cywilnym, w tym rodzinnym, **ustala fakty** (okoliczności faktyczne) **na podstawie**

dowodów dostarczonych przez strony postępowania (a czasami pozyskanych z urzędu).

Przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.⁶). Podstawę zaś wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne (art. 2 § 2 k.p.k.).

Postępowanie dowodowe stanowi ós każdego postępowania i od niego będzie zależeć ustalony przez sąd stan faktyczny, na podstawie którego może wydać właściwe orzeczenie. Dlatego tak ważne jest właściwe zgromadzenie i zabezpieczenie dowodów potwierdzających zdarzenia (fakty). Grupa diagnostyczno-pomocowa w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” może pomóc w dokumentowaniu faktów za pomocą prawidłowego gromadzenia informacji o dowodach, jak i samych dowodów.

Dowody – to dopuszczalne przez karne oraz cywilne prawo procesowe środki, służące ustaleniu faktów mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Najczęściej spotykane rodzaje dowodów w sprawach dotyczących stosowania przemocy w postępowaniu karnym, cywilnym, w tym rodzinnym:

- dokumenty,
- zeznania świadków,

- opinie biegłych,
- przesłuchania stron (powoda i pozwanego) lub uczestników postępowania (w sprawie cywilnej) oraz podejrzanego, oskarżonego, pokrzywdzonego (w sprawie karnej),
- inne środki dowodowe.

a. Dowód z dokumentów

Najczęściej wyróżnia się dwa rodzaje dokumentów: urzędowe i prywatne.

Zgodnie z treścią art. 244 § 1 k.p.c. **dokumenty urzędowe**, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Dokument prywatny sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Warto wskazać, że w postępowaniu karnym wolno odczytywać na rozprawie, a zatem traktować jako dowód, wszelkie dokumenty urzędowe złożone w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, a zatem także i te pochodzące z prac grupy diagnostyczno-pomocowej. Mogą być odczytywane na rozprawie wszelkie dokumenty prywatne, powstałe poza

⁶ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.), zwana dalej: „k.p.c.”.

postępowaniem karnym, w szczególności oświadczenia, publikacje, listy oraz notatki (zob. art. 393 k.p.k.).

W skład teczek prowadzonej przez grupę diagnostyczno-pomocową będą wchodzić głównie dokumenty i na ich podstawie sąd będzie pozyskiwał informacje potrzebne do ustalenia faktów. Stąd tak ważna jest treść dokumentów tworzonych lub pozyskiwanych przez grupy diagnostyczno-pomocowe bądź jej członków.

O ile dokumenty pochodzące od różnych instytucji, podmiotów publicznych bądź prywatnych (np. gabinet lekarski) będą raczej czytelne i zawierające właściwe treści, to w zakresie różnego

rodzaju notatek, zapisków, protokołów warto zwrócić uwagę także na ich formę. Prozaiczna kwestia nieczytelnego ręcznego pisma może utrudnić lub uniemożliwić zapoznanie się z ich treścią. Należy zatem zwrócić uwagę na ich czytelność, najlepiej w formie wydrukowanych pism sporządzonych w edytorach tekstów. Notatki spisywane ręcznie, często w terenie, warto potem przepisać na komputerze, wydrukować i pozostawić w teczce w takiej formie.

Niezwykle istotne w zakresie formy jest także umieszczenie daty sporządzenia dokumentu, nazwy dokumentu bądź przyczyny jego powstania oraz czytelnego podpisu osoby sporządzającej.

Treść dokumentu będzie zależała od jego rodzaju, właściwości oraz okoliczności sporządzenia. Warto posługiwać się zdaniami krótkimi, rzeczowymi, precyzyjnymi, opisującymi fakty, bez zbędnych ozdobników bądź języka „urzędowego”. Przy opisie jakichś zdarzeń warto czynić to chronologicznie, wskazując na **czas zdarzenia** (data, godzina, pora dnia/nocy), **miejsce** (adres, ewentualny opis miejsca zdarzenia), **uczestników** (osoby biorące udział w zdarzeniu bezpośrednio i pośrednio – dane osobowe i adresy), **przebieg zdarzenia** (opis tego, co się działo), **skutki** (konsekwencje zdarzenia, ewentualne obrażenia, zniszczenia mienia), ewentualnie własne spostrzeżenia, **wnioski**, niezbędne działania (co należy zrobić w ramach grupy diagnostyczno-pomocowej lub własnej instytucji, jakie inne właściwe instytucje powiadomić).

Zawsze należy sporządzać dokument z myślą o czytelniku, o tym, czy jest on w stanie wyobrazić sobie zdarzenie, a także wskazywać na dowody świadczące o tym, że do zdarzenia doszło (świadkowie – imię, nazwisko, adres, obdukcja, zaświadczenie lekarskie, nagrania, zdjęcia – czy zostały wykonane, kto je wykonał etc.).

b. Dowód z zeznań świadków

Dowód z zeznań świadków jest powszechny w procesie karnym i cywilnym, także w postępowaniu

przygotowawczym prowadzonym przez Policję lub prokuratora. Grupa diagnostyczno-pomocowa podczas posiedzeń z udziałem osoby doznającej przemocy domowej bądź z osobą stosującą przemoc, a także w rozmowie członków grupy w trakcie wykonywanych zadań przykładowo w terenie z innymi osobami (np. świadkami zdarzeń), może również pozyskać informacje istotne dla późniejszych postępowań sądowych. Nie jest to klasyczne przesłuchanie, bo od tego są uprawnione organy, nie taki jest też główny cel spotkań. Nie budzi jednakże wątpliwości, że grupa diagnostyczno-pomocowa powinna ustalić (zdiagnozować), czy do przemocy doszło. W tym celu podczas spotkania dokonuje ustaleń w tym przedmiocie.

W trakcie rozmowy z osobą doznającą przemocy warto ustalić: czy o zdarzeniach dotyczących przemocy domowej mówiła już komuś, a jeżeli tak, to komu (imię, nazwisko, adres); czy pokazywała ewentualne obrażenia oraz czy korzystała z pomocy medycznej, jeżeli tak, to gdzie (w jakiej przychodni, gabinecie, placówce, innym miejscu – nazwa, adres) i kiedy (data, ewentualnie miesiąc, pora roku); czy ktoś mógł słyszeć np. awantury, krzyki (sąsiadka, opiekunka, członek rodziny – imię, nazwisko, adres); czy ktoś widział korespondencję cyfrową (komunikatory, maile, media społecznościowe); czy ma nagranie, zapisy, zrzuty z ekranu,

a jeżeli nie, to czy może zrobić i zapisać. Ujawnienie na tym etapie ewentualnych dowodów, mogących potwierdzić opisywane zdarzenia, jest kluczowe dla dalszych działań, a także dla innych organów, w tym sądów. Istotne jest, aby poinformować przy tym osobę doświadczającą przemocy, że nie chodzi o kwestionowanie jej słów, lecz o ich potwierdzenie w toku dalszych działań.

W razie powzięcia przez grupę diagnostyczno-pomocową wiedzy na temat dowodów związanych ze stosowaniem przemocy domowej należy to odnotować, a także umożliwić osobie doświadczającej przemocy ich przedłożenie do teczki (np. zaświadczenia, dokumentację medyczną, skierowania),

wykonanie zrzutów z ekranu (np. wiadomości w komunikatorach, SMS-ach), zachowanie korespondencji mailowej (np. jej wydruk i dołączenie do teczki bądź zachowanie na nośnikach pamięci).

W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc warto zapytać o ewentualne uzależnienia (np. nadużywanie alkoholu lub innych środków psychoaktywnych) uzależnienia behawioralne (np. hazard, pracoholizm), o uprzednie leczenie uzależnień bądź psychiatryczne stacjonarne lub ambulatoryjne.

Na marginesie należy wskazać, że w toku postępowania przygotowawczego (przed Policją lub prokuraturą) bądź rozpoznawczego (przed sądem) członkowie

grupy diagnostyczno-pomocowej także mogą być przesłuchiwi w charakterze świadków i są wówczas zobowiązani do złożenia zeznań w zakresie wszystkich okoliczności ustalonych w toku prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”, w tym m.in. uzyskanych od osoby doznającej przemocy domowej i innych osób. Warto zaznaczyć, że członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grupy diagnostyczno-pomocowej są obowiązani do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań, o których mowa w art. 9b ust. 2 i 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zgodnie z art. 180 k.p.k. osoby obowiązane do zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji mogą odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek, chyba że sąd lub prokurator dla dobra wymiaru sprawiedliwości zwolni te osoby z obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej.

c. Opinia biegłego sądowego

Dowód z opinii biegłego jest niezbędny, gdy w sprawie konieczne są informacje specjalistyczne. Biegły sporządza opinię dotyczącą okoliczności sprawy na zlecenie Policji, prokuratora bądź sądu. W sprawach dotyczących przemocy domowej może być to biegły powołany w toku postępowania przygotowawczego, który będzie dokonywał

medycznej oceny obrażeń osoby pokrzywdzonej (do 7 dni czy powyżej 7 dni – to istotne z punktu widzenia kwalifikacji prawnej zarzucanego czynu), stopnia uszczerbku na zdrowiu, przyczyn jego powstania etc. Może to także być biegły z zakresu psychologii bądź psychiatrii, który może dokonywać oceny stanu zdrowia psychicznego osoby stosującej przemoc, przy powzięciu wątpliwości co do poczytalności takiej osoby w chwili dokonania czynu bądź w trakcie postępowania.

d. Przesłuchanie stron

Przesłuchanie stron ma charakter pomocniczy i jest dopuszczane w przypadku niewyjaśnionych sytuacji. W postępowaniu karnym będzie to podejrzany, a potem, przed sądem – oskarżony, z drugiej zaś strony będzie występowała osoba pokrzywdzona, która może być stroną postępowania, gdy złoży oświadczenie, że chce występować w roli oskarżyciela posiłkowego. W innym przypadku będzie zeznawała w charakterze świadka. W postępowaniu przed sądem cywilnym będzie to wnioskodawca, czyli osoba doznająca przemocy domowej oraz uczestnik postępowania, czyli osoba stosująca przemoc domową.

e. Inne środki dowodowe

W związku z powszechnym używaniem smartfonów (umożliwiających

wykonywanie zdjęć, filmów, nagrań oraz utrwalających komunikację elektroniczną), a także kamer i innych cyfrowych urządzeń, coraz częściej w postępowaniach przed sądem wykorzystywane są dowody pochodzące z użycia tego typu urządzeń. Procedura karna dopuszcza odtworzenie takich nagrań na rozprawie (zob. art. 393a k.p.k.).

Są to wspomniane już uprzednio:

- dokumentacja fotograficzna,
- nagrania rozmów, nagrania audio-wideo, stenogramy,
- zapisy w komunikatorach (WhatsApp, Messenger, Signal, Viber etc.),
- zapisy na portalach społecznościowych (Facebook, Instagram, X – dawny Twitter etc.),
- blogi, vlogi (rodzaj bloga internetowego w formie video),
- SMS-y, billingi połączeń,
- wiadomości mailowe,
- zrzuty z ekranu ww. zapisów bądź zapisane archiwa informacji przekazywanych cyfrowo.

Z uwagi na techniczne możliwości edycji tego typu zapisów, ich modyfikacji, przeróbek etc. dowody te nadal są traktowane ostrożnie i zwykle jako uzupełnienie materiału dowodowego w postaci dokumentów bądź zeznań świadków. Jeżeli jednak są spójne z pozostałymi zebranymi w sprawie dowodami, wtedy mają silną moc dowodową i są podstawą do ustalenia okoliczności faktycznych.

4. Wykorzystanie dokumentacji w postępowaniach sądowych

Zgodnie z § 14 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa oryginały dokumentów wytworzonych w toku realizacji procedury „Niebieskie Karty” są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Nie budzi także wątpliwości, że dokumentacja procedury „Niebieskie Karty” może być również wykorzystywana przez sąd prowadzący postępowanie karne, rodzinne czy też cywilne. Warto dodać, że na początku działania grupy dokumentacja będzie uboga i często będzie się ograniczała do wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” i wstępnych dokumentów związanych z powołaniem grupy bądź początkowych ustaleń. W praktyce najczęściej organom ścigania przesyła się kserokopie oryginałów z potwierdzeniem za zgodność z oryginałem. W późniejszym zaś czasie, gdy właściwy organ (prokuratura lub sąd) wezwie do przekazania całości dokumentacji, może zażądać oryginałów. Wówczas należy je przesłać, zachowując rodzaj teczki zastępczej z najważniejszymi dokumentami do dalszej pracy.

W postępowaniu cywilnym, zgodnie z art. 248 k.p.c., każdy obowiązany

jest przedstawić na zarządzenie sądu, w oznaczonym terminie i miejscu, dokument znajdujący się w jego posiadaniu i stanowiący dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy. Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego ani członkowie grupy diagnostyczno-pomocowej nie powinni mieć zatem obaw co do udostępniania dokumentacji na wezwanie sądu, a także z własnej inicjatywy wraz z pismem czy też wnioskiem o podjęcie działań leżących w kompetencji sądu. Dotyczy to wszelkiego rodzaju spraw cywilnych i rodzinnych, w tym bezpośrednio przemocy domowej (nakazy opuszczenia lokalu, zakazy zbliżania się etc. z art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej i nast.), jak i spraw rozwodowych, o zniesławienie, odszkodowanie czy też w przedmiocie ograniczenia władzy rodzicielskiej, kontaktów.

W postępowaniu karnym rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie należy wydać na żądanie sądu lub prokuratora, a w wypadkach niecierpiących zwłoki – także na żądanie Policji lub innego uprawnionego organu. Osobę mającą rzecz podlegającą wydaniu wzywa się do wydania jej dobrowolnie (art. 217 k.p.k.).

Nadto przepisy poszczególnych ustaw nakładają na instytucje lub poszczególne osoby obowiązek zawiadomienia właściwych organów o posiadanych informacjach.

Jeżeli poszczególne zachowania osoby stosującej przemoc domową

wypełniają znamiona któregoś z przestępstw ściganych z urzędu – istnieje **ustawowy obowiązek (art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) złożenia zawiadomienia do prokuratury lub na Policji.**

Obowiązek ten powtórzony jest także w przepisach procedury karnej. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma **społeczny obowiązek** zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (art. 304 § 1 k.p.k.).

Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (**obowiązek prawny**) oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa (art. 304 § 2 k.p.k.).

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa można skierować bezpośrednio do Policji lub prokuratury. Należy w nim podać:

- **kto** (imię i nazwisko, adres sprawcy),
- **kiedy** (data, godzina),
- **gdzie** (miejsce zdarzenia/zdarzeń – adres),
- **wobec kogo** (imię i nazwisko osoby pokrzywdzonej, adres),

- **w jaki sposób mógł popełnić przestępstwo** (zwięzły opis przebiegu zdarzeń) oraz **w jakich okolicznościach** (źródło) zespół interdyscyplinarny bądź grupa diagnostyczno-pomocowa dowiedziała się o możliwości popełnienia przestępstwa.

Należy również wskazać, jakie dowody (według wiedzy instytucji zawiadamiającej) można przeprowadzić w sprawie – kto może być świadkiem, jakie dokumenty mogą poświadczać fakt popełnienia przestępstwa lub jego skutki.

W razie złożenia zawiadomienia przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego bądź członka grupy diagnostyczno-pomocowej Policja bądź prokurator ma obowiązek poinformować go o wszczęciu, odmowie

wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa. Na postanowienie prokuratora w przedmiocie odmowy wszczęcia albo umorzenia będzie przysługiwało przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego bądź członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej zażalenie (art. 306 § 1 i 1a k.p.k.) do sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 465 § 2 k.p.k.). Zażalenie na postanowienie prowadzącego postępowanie przygotowawcze, jeżeli nie jest nim prokurator, czyli np. Policji, rozpoznaje prokurator sprawujący nadzór nad tym postępowaniem.

W ramach postępowania rodzinnego, w tym zwłaszcza opiekuńczego, zgodnie z art. 572 § 1 k.p.c. każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

Wraz z ww. zawiadomieniami przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego bądź członek grupy diagnostyczno-pomocowej może od razu przesłać dokumentację uzasadniającą zawiadomienie, w tym dowody, o których wspomniano w poprzednich rozdziałach (dokumenty, dokumentację medyczną, protokoły posiedzeń grupy diagnostyczno-pomocowej etc.).

W coraz bardziej rozbudowanym postępowaniu cywilnym dokumentacja i zebrane przez grupę diagnostyczno-pomocową dowody będą miały zasadnicze znaczenie z uwagi na brak profesjonalnego podmiotu (jak w postępowaniu karnym – prokurator, Policja; a w rodzinnym i opiekuńczym – sąd), który mógłby je sam gromadzić. W tym postępowaniu wnioskodawcą będzie osoba doznająca przemocy w rodzinie, która składa do sądu cywilnego wnioski o zastosowanie właściwych środków (o czym niżej). W takiej sytuacji sąd z pewnością będzie zainteresowany zebraniem materiałem dowodowym w ramach procedury „Niebieskie Karty” i może się zwrócić do zespołu interdyscyplinarnego bądź grupy diagnostyczno-pomocowej o ich nadesłanie.

a. Postępowanie karne

Podstawowym celem postępowania karnego jest (zgodnie z art. 2 § 1 k.p.k.) m.in. to, żeby sprawca przestępstwa

został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności, a także i to, aby zostały uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności. Zgodnie zaś z § 2 tego artykułu **podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne**. W najszerszym rozumieniu można je podzielić na trzy zasadnicze etapy. Postępowanie przygotowawcze, rozpoznawcze i wykonawcze.

Postępowanie przygotowawcze prowadzone jest w formie dochodzenia bądź śledztwa przez prokuraturę lub Policję. To pierwszy etap postępowania karnego, w którym przeprowadza się czynności procesowe zmierzające do ustalenia, czy doszło do popełnienia przestępstwa, wykrycia sprawcy i postawienia mu zarzutów w formie aktu oskarżenia kierowanego następnie do sądu. Postępowanie to może być zainicjowane przez **zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa**, np. przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, członka grupy diagnostyczno-pomocowej, samego pokrzywdzonego bądź z urzędu. Postępowanie rozpoczyna się od wydania **postanowienia o wszczęciu dochodzenia/śledztwa** bądź odmowy jego wszczęcia w sytuacji, gdy np. czynności wyjaśniające nie

doprowadziły do przekonania, że do przestępstwa doszło. W ramach postępowania przygotowawczego **gromadzi się dowody**, np. takie, o których wspomniano powyżej, tj. przesłuchuje się świadków, gromadzi dokumenty i inne środki dowodowe wcześniej opisane. Po zebraniu dowodów świadczących o popełnieniu przestępstwa i wykryciu potencjalnego sprawcy stawia mu się **zarzut popełnienia** konkretnego przestępstwa (w formie postanowienia). Taka osoba staje się podejrzanym, któremu przysługują prawa strony, podobnie jak pokrzywdzonemu. Postępowanie kończy się **wniesieniem do sądu aktu oskarżenia** (jeżeli zarzuty się potwierdzą w postępowaniu dowodowym) bądź wydaniem **postanowienia o umorzeniu postępowania**, gdy brak jest podstaw do wniesienia aktu oskarżenia do sądu.

Postępowanie rozpoznawcze toczy się przed sądem i rozpoczyna się wniesieniem aktu oskarżenia wraz z aktami postępowania przygotowawczego. Zgodnie z zasadą bezpośredniości **sąd przeprowadza dowody** zawnioskowane przez prokuratora, a wymienione w akcie oskarżenia lub załączniku. Sąd na rozprawie przeprowadza ponownie dowody, tj. przesłuchuje świadków, zapoznaje się z dokumentacją, bada dowody rzeczowe, odtwarza zapisy cyfrowe, umożliwia stronom czynny udział.

Postępowanie rozpoznawcze najczęściej kończy się **wydaniem wyroku**, w którym sąd ustosunkowuje się do wniesionego aktu oskarżenia. Uznaje zatem oskarżonego za winnego konkretnego przestępstwa lub konkretnych przestępstw, gdy uzna, że materiał dowodowy jest na tyle mocny, że potwierdza zarzuty, i wymierza stosowną karę określoną w Kodeksie karnym. Sąd może także dokonać modyfikacji zarzutu sformułowanego w akcie oskarżenia lub zmienić tzw. kwalifikację prawną czynu, czyli uznać, że oskarżony dopuścił się przestępstwa opisanego w innym artykule Kodeksu karnego. Sąd może także uniewinnić oskarżonego, gdy uzna, że nie ma dowodów świadczących o jego winie, np. uzna, że oskarżony nie popełnił zarzucanego mu czynu. Sąd może także umorzyć postępowanie karne bądź warunkowo je umorzyć.

Uznając oskarżonego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu, **sąd wymierza karę** określoną w Kodeksie karnym. Może to być **kara grzywny**, **kara ograniczenia wolności**, np. z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne, oraz **kara pozbawienia wolności**. Kara ta może być bezwzględna, tj. sprawca powinien udać się do zakładu karnego, bądź z tzw. warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby (np. wobec oskarżonego o przestępstwo

znięcia się z art. 207 § 1 k.k.⁷ orzeczono karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat). Oznacza to, że w okresie 3 lat kara ta może zostać wykonana, np. jeżeli sprawca ponownie dopuści się przemocy domowej. Warto dodać, że przestępstwa związane z przemocą domową to nie tylko znęcanie się, ale wszystkie inne, które polegają na stosowaniu przemocy fizycznej lub psychicznej wobec osoby najbliższej, np. groźby karalne, nękanie, zmuszanie do określonego zachowania, spowodowanie uszczerbku na zdrowiu, zabójstwo, przemoc seksualna, przestępstwa pedofilskie.

Postępowanie wykonawcze prowadzone jest przez sąd bądź organy

jednostek penitencjarnych i zmierza do realizacji orzeczonej kary.

Z informacji pozyskanych od prokuratorów i sędziów wynika, że poszukują oni w dokumentacji grupy diagnostyczno-pomocowej pozyskanej do akt sprawy karnej informacji dotyczących potencjalnych świadków, miejsc, do których można zwrócić się o dokumentację bądź informację, samych dokumentów oraz dokumentacji medycznej, tj. dowodów świadczących o zastosowanej przemocy. Dlatego tak ważne jest właściwe przygotowanie i gromadzenie dokumentacji w czasie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Na każdym ww. etapie postępowania karnego mogą zostać wykorzystane dowody zebrane w ramach prac grupy

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn. zm.), zwana dalej: „k.k.”.

diagnostyczno-pomocowej. Równie cenna może być inicjatywa przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego bądź członka grupy diagnostyczno-pomocowej w zakresie składania wniosków o podjęcie stosownych działań, np. w zakresie izolacji osoby stosującej przemoc domową od osoby jej doznającej.

Środki izolacyjne stosowane w postępowaniu przygotowawczym i rozpoznawczym

Zarówno prokurator, jak i sąd mogą stosować tzw. środki zapobiegawcze (po przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa) w postaci np.:

- **tymczasowego aresztowania** (stosuje wyłącznie sąd na wniosek prokuratora na okres do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia);
- **nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną i jego najbliższego otoczenia** (przesłanka – uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził; środek ten stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące z możliwością przedłużenia przez sąd na dalsze okresy nie dłuższe niż 3 miesiące – może być ich więcej niż jeden); oskarżonemu, na jego wniosek, można wskazać miejsce pobytu w placówkach zapewniających miejsca noclegowe;

- **zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość** (przesłanki zastosowania jak wyżej);
- **dozoru Policji** (obowiązek podejrzanego zgłaszania się w określonych terminach do jednostki Policji celem udzielenia informacji o wykonywaniu nałożonych obowiązków, w tym np.: zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu, nakazu zgłaszania się do organu dozoru w określonych odstępach czasu, zawiadomiania organu o zamierzonym wyjeździe i terminie powrotu, zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym, zakazu zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, zakazu przebywania w określonych miejscach, przestrzegania innych ograniczeń swobody, np. realizowania programu korekcyjno-edukacyjnego);
- **dozoru Policji pod warunkiem opuszczenia przez oskarżonego lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym oraz określeniem miejsca swojego pobytu.**

Jako przykład dobrej praktyki, podnoszony przez prokuratorów, można wskazać, że w celu nawiązania współpracy z miejscową prokuraturą można złożyć wniosek do Prokuratora Rejonowego o wyznaczenie prokuratora do kontaktu z zespołem interdyscyplinarnym. Najczęściej będzie to prokurator zaznajomiony ze sprawami dotyczącymi przemocy domowej.

Środki karne i obowiązki probacyjne stosowane w wyroku skazującym

W wyroku skazującym sąd może orzec środki karne lub obowiązki probacyjne (na okres próby) w postaci np.:

- zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na wskazaną odległość,
- zakazu przebywania w określonych miejscach,
- zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym,
- nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- nakazu powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
- obowiązku uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, psychologiczno-terapeutycznych,
- innego stosownego postępowania w okresie próby, które może zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa.

b. Postępowanie przed sądem rodzinnym i opiekuńczym

W przypadku zagrożenia dobra dziecka każdy, kto ma wiedzę na ten temat, ma **obowiązek poinformowania o tym sądu rodzinnego**. Zgodnie z art. 572 k.p.c. każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim

sąd opiekuńczy. Obowiązek ten ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi. Na wniosek osoby lub instytucji, o których mowa wyżej, sąd opiekuńczy informuje o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.

W formułowaniu zawiadomienia o zagrożeniu dobra dziecka przez grupę diagnostyczno-pomocową bądź przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego należy zatem w szczególności wskazać:

- dane dotyczące samego dziecka (imię, nazwisko, wiek, PESEL, miejsce zamieszkania, dane rodziców etc.),
- poprzez czyje działanie lub zaniechanie zagrożone jest dobro dziecka (imię, nazwisko, adres, stopień pokrewieństwa z dzieckiem),
- na czym polega działanie lub zaniechanie zagrażające dobru dziecka,
- jakie rodzajowo dobro dziecka zostało zagrożone,
- źródła informacji, które posiada grupa diagnostyczno-pomocowa,
- dowody, które wskazują na zaistnienie zagrożenia dobra dziecka,

- możliwe konkretne rozwiązania do rozważenia zastosowania przez sąd opiekuńczy w celu zminimalizowania lub wykluczenia zagrożenia dobra dziecka,
- wniosek o otrzymanie informacji zwrotnej, jeżeli przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego zawiadamiający sąd rodzinny o zagrożeniu dobra dziecka chciałby uzyskać informację zwrotną od sądu w zakresie wszczęcia lub odmowy wszczęcia postępowania z urzędu.

Decyzje sądu opiekuńczego w sytuacji zagrożenia dobra dziecka

Sąd opiekuńczy może w szczególności:

- zobowiązać rodziców oraz dziecko do określonego postępowania, zwłaszcza do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować dziecko do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;
- określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu albo poddać

rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;

- poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;
- skierować dziecko do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;
- zarządzić umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, pielęgnacyjno-opiekuńczym lub rehabilitacji leczniczej.

W przypadkach, gdy okoliczności za tym przemawiają (np. gdy jeden z rodziców stosował przemoc wobec dziecka), **sąd opiekuńczy może ograniczyć utrzymywanie kontaktów rodzica z dzieckiem** poprzez:

- zakazanie spotykania się z dzieckiem;
- zakazanie zabierania dziecka poza miejsce jego stałego pobytu;
- zezwolenie na spotykanie się z dzieckiem tylko w obecności drugiego

z rodziców albo opiekuna, kuratora sądowego lub innej osoby wskazanej przez sąd;

- ograniczenie kontaktów do określonych sposobów porozumiewania się na odległość;
- zakazanie porozumiewania się na odległość.

W skrajnych przypadkach **sąd może zawiesić wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, a nawet pozbawić praw rodzicielskich rodzica**, jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swe obowiązki względem dziecka, np. stosują przemoc w rodzinie.

Należy pamiętać, że zgodnie z art. 96¹ k.r.o.⁸ osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych. I choć przepis ten sam w sobie nie zawiera sankcji, to tego rodzaju zachowania są stosowaniem przemocy i mogą skutkować podjęciem przez sąd opiekuńczy omówionych powyżej działań, a nawet prowadzić do wszczęcia postępowania karnego.

Jeśli nie ma możliwości zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodziców, dziecko może zostać umieszczone w pieczy zastępczej. Zasadą jest, że umieszczenie to odbywa

⁸ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.).

się na podstawie postanowienia sądu np. postanowienia o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej bądź w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Takie postanowienie wykonuje powiatowe centrum pomocy rodzinie, które wskazuje konkretną placówkę albo rodzinę zastępczą. Jeżeli rodzice nie będą chcieli wydać dziecka do placówki lub rodziny zastępczej, może się zdarzyć, że sądowy kurator rodzinny będzie musiał przymusowo wykonać orzeczenie sądu.

c. Postępowanie cywilne

W postępowaniu tym, prowadzonym w trybie nieprocesowym, istnieje możliwość złożenia przez osobę doznającą przemocy domowej **wniosku** do sądu cywilnego o:

- zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej,
- wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,

- wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Wniosek ten, dotyczący jednego, kilku bądź wszystkich żądań naraz, może być złożony **na gotowym formularzu**, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba

doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie (Dz. U. poz. 1576), **bez opłat sądowych**. Sąd orzeka po przeprowadzeniu rozprawy. W wypadku gdy do wniosku lub innych pism nie dołączono odpisów, sąd sporządza i doręcza ich odpisy drugiej stronie postępowania, tj. osobie stosującej przemoc domową. Odpis wniosku lub innych pism sąd doręcza również prokuratorowi i zawiadamia go o terminach rozprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. Jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia szybkości postępowania, sąd może dokonywać doręczeń np. osobie stosującej przemoc domową przez Policję lub Żandarmerię Wojskową.

Środki izolacji nakładane na osobę stosującą przemoc domową przez sąd cywilny:

- **Zobowiązanie jej do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia** (art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).
- **Wydanie tej osobie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia** (art. 11a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Jeżeli osoba stosująca przemoc domową wspólnie zajmująca mieszkanie swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej czyni szczególnie

uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba doznająca tej przemocy może żądać, aby sąd zobowiązał ją do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Przepis ten stosuje się również w przypadku, gdy:

- osoba doznająca przemocy domowej opuściła wspólnie zajmowane mieszkanie z powodu stosowania wobec niej przemocy w tym mieszkaniu;
- osoba stosująca przemoc domową opuściła wspólnie zajmowane mieszkanie;
- osoba stosująca przemoc domową okresowo lub nieregularnie przebywa w mieszkaniu wspólnie z osobą doznającą przemocy domowej.

Osoba pełnoletnia, która pozostała w mieszkaniu, jest obowiązana do ponoszenia opłat za media oraz czynsz, chyba że względem niej osoba stosująca przemoc w rodzinie jest obowiązana do świadczeń alimentacyjnych.

Szczegółowo unormowano procedurę zabrania rzeczy lub zwierząt domowych (w obecności policjanta, funkcjonariusza Żandarmerii Wojskowej, maksymalnie dwukrotna wizyta, prawo obecności osoby doznającej przemocy domowej, w uzgodnieniu terminu

z tą osobą, z prawem do sprzeciwu zabrania).

Sąd, uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, **wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania,**

którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować.

- **Wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej** (art. 11aa ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).
- **Wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej** (art. 11aa ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba doznająca przemocy domowej może żądać, aby sąd wydał

wobec osoby stosującej przemoc domową zakaz zbliżania się do niej na wyrażoną w metrach odległość lub zakazał osobie stosującej przemoc domową kontaktowania się z nią, gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy.

Osoba doznająca przemocy domowej może żądać wydania zakazu kontaktowania się z nią także wtedy, gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, lub istotnie narusza jej prywatność.

Sąd, uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, **wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może się zbliżyć** do osoby doznającej tej przemocy.

Sąd, uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą doznającą przemocy domowej, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w **postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres**, mając

na uwadze bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy domowej.

- **Wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie** (art. 11aa ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Jeżeli osoba doznająca przemocy domowej uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje, może ona żądać, aby sąd, o którym mowa w art. 11a ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, wydał wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla jej życia lub zdrowia, **zakaz wstępu na teren** szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

Postanowienia są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia, co oznacza,

że nawet ich zaskarżenie nie spowoduje wstrzymania wykonania. Chodzi o szybkość i natychmiastowość działań izolacyjnych. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone przed użyciem prawomocności, a nawet prawomocne. W tym przypadku chodzi o elastyczność działań, gdy sytuacja ulega zmianie. Można dokonywać zmian w postanowieniu prawomocnym, a nawet je uchylić.

Rozpoznając sprawę o zmianę lub uchylenie ww. postanowień, sąd uwzględnia okoliczności dotyczące osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących tę przemoc, w tym w szczególności informacje o przebiegu i efektach działań podjętych i udokumentowanych w ramach procedury „Niebieskie Karty”, o ile procedura taka była prowadzona. Informacje zebrane w ramach prac grupy diagnostyczno-pomocowej będą zatem kluczowe dla sądu cywilnego.

d. Środki izolacji osoby stosującej przemoc domową stosowane przez Policję

Policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, stwarzającej

zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą:

- nakaz **natychmiastowego opuszczenia** wspólnie zajmowanego **mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia (zwany dalej „nakazem”) lub zakaz **zbliżania się do mieszkania** i jego bezpośredniego otoczenia (zwany dalej „zakazem”);
 - zakaz **zbliżania się do osoby** dotkniętej przemocą na wyrażoną w metrach odległość (zwanego dalej „zakazem zbliżania”);
 - zakaz **kontaktowania się z osobą** dotkniętą przemocą (zwany dalej „zakazem kontaktowania”);
 - zakaz **wstępu i przebywania** na terenie szkoły, placówki oświatowo-wychowawczej, opiekuńczej, artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, jeżeli osoba dotknięta przemocą w rodzinie uczęszcza do tych placówek lub w nich przebywa (zwany dalej „zakazem wstępu”). Przy czym zakaz wstępu nie będzie wydawany, gdy osoba stosująca przemoc w rodzinie będzie w tych placówkach zatrudniona.
- Policjant wydaje nakaz i zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania lub zakaz wstępu:
- **podczas interwencji** podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu, lub

- **w związku z powzięciem informacji** o stosowaniu przemocy domowej, w szczególności zgłoszenia przez:
 - osobę doznającą przemocy domowej, lub
 - kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

Po wydaniu nakazu lub zakazów **Policja powinna poinformować o tym** zespół interdyscyplinarny. Wszystkie wskazane uprawnienia (nakaz, zakaz, zakaz zbliżania, zakaz kontaktowania

i zakaz wstępu) będą mogły być stosowane **łącznie i będą natychmiast wykonalne oraz stosowane na okres do 14 dni**. Sąd cywilny może udzielić zabezpieczenia, w którym przedłuży nakaz lub zakazy zastosowane przez Policję na wskazany przez siebie okres bądź bez wskazywania okresu.

5. Wzory dokumentów

Każda grupa diagnostyczno-pomocowa lub zespół interdyscyplinarny tworzy na własne potrzeby wzory pism do ich uzupełnienia i wykorzystania. Istnieje grupa

oficjalnych, legalnych wzorów pism bądź formularzy do wypełnienia, określonych poszczególnymi przepisami, najczęściej stanowiącymi załączniki do aktów prawnych. To przede wszystkim:

- wspomniane **formularze „Niebieska Karta – A, B, C, D”** (załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”);
- **wzór zaświadczenia o zgłoszeniu się do uczestnictwa** w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

- (załącznik do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach – Dz. U. poz. 1164);
- **wzór zaświadczenia o ukończeniu programu** korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową (załącznik do ww. rozporządzenia);
 - **wzór pouczenia** osoby stosującej przemoc domową o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń (załącznik do ww. rozporządzenia);
 - **wzór pouczenia** osoby stosującej przemoc domową o możliwości złożenia przez zespół interdyscyplinarny zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 66c k.w. (załącznik do ww. rozporządzenia);
 - **wzór pouczenia rodziców**, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (załącznik do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową – Dz. U. poz. 1159);
 - **formularz** do wypełnienia przez osobę doznającą przemocy domowej **wniosku do sądu cywilnego** o:
 - zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
 - wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
 - wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
 - wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej;

– wydanie osobie stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie (załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca,

w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie).

Poza powyższymi, w toku działania grupy diagnostyczno-pomocowej istnieje konieczność tworzenia zawiadomień (np. o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, zastosowania środków zapobiegawczych), powiadomień (np. o sytuacji dziecka w rodzinie dotkniętej przemocą), wniosków (np. do Policji o zastosowanie środków izolacyjnych z ustawy o Policji) lub pism do różnych instytucji, w tym Policji, prokuratury, sądu, jednostki samorządowej bądź rządowej, organizacji pozarządowej etc.

Poniżej przedstawiono najczęściej pojawiające się w pracy grupy diagnostyczno-pomocowej wzory pism wraz z objaśnieniami i omówieniem – do wykorzystania przez osoby zaangażowane w prace grupy diagnostyczno-pomocowej bądź zespołu interdyscyplinarnego. Wzory te w wersji edytowalnej są wraz z broszurą dostępne do pobrania na stronie KCPU⁹.

1. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.
2. Wniosek o zastosowanie środków zapobiegawczych.
3. Wniosek do Policji o zastosowanie nakazu lub zakazów.

⁹ <https://kcpu.gov.pl/przemoc/procedury-interwencyjne-i-pomocowe/>

4. Zawiadomienie o zdarzeniu uzasadniającym wszczęcie postępowania z urzędu przez sąd opiekuńczy¹⁰.
5. Wniosek do prokuratora (gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych¹¹) o wszczęcie procedury sądowego zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

¹⁰ Podczas opracowania broszury pozyskano informacje, że w zw. z art. 99 i nast. k.r.o., dotyczącym ustanowienia reprezentanta przed sądem lub innym organem państwowym, istnieją wątpliwości interpretacyjne dot. grupy diagnostyczno-pomocowej jako „innego organu państwowego”. Powstaje zatem pytanie, czy grupa diagnostyczno-pomocowa jest „innym organem państwowym” w rozumieniu k.r.o. Wydaje się, że tak – nie jest przecież organem prywatnym i stanowi realizację obowiązków gminy, a zatem organu publicznego. Mogą zatem zdarzyć się przypadki odmowy ustanowienia takiego reprezentanta, do tej pory jednak nie odnotowano takich przypadków i zasadne wydaje się pozostawienie wniosku w takiej formie.

¹¹ W pierwotnej wersji wniosek został opracowany jako skierowany do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednakże w trakcie konsultacji ujawniła się problematyczna kwestia przekazywania informacji przez grupy diagnostyczno-pomocowe do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec braku jasnych przepisów umożliwiających przekazywanie informacji wrażliwych problem ten zwykle jest rozwiązywany poprzez powołanie do grupy diagnostyczno-pomocowej członka gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Wówczas, w razie potrzeby, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych wszczyna postępowanie z urzędu na podstawie pozyskanych informacji w trakcie pracy członka gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w grupie diagnostyczno-pomocowej.

WZÓR 1

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

..... roku
(miejscowość) (data)

Grupa diagnostyczno-pomocowa*
Zespół interdyscyplinarny do spraw
przeciwdziałania przemocy domowej
ul.
tel.
znak

Prokuratura Rejonowa

W
ul.
.....
(kod pocztowy) (miejscowość)

ZAWIADOMIENIE o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Działając na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) oraz art. 304 § 2 k.p.k, zawiadamiam, że pan(i), zamieszkały(-ła) w, przy ul. nr...../....., w okresie odr. do r. stosował(a) przemoc wobec pana(-ni), zamieszkałego(-łej), przy ul., w miejscu zamieszkania pokrzywdzonego(-nej)*, w ten sposób, że:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(Należy w sposób możliwie dokładny opisać zachowania osoby podejrzanej – osoby stosującej przemoc domową, np. poprzez wypisanie zachowań odnotowanych w formularzu NK-A lub ustalonych przez GDP. Przy osobie pokrzywdzonej można wskazać stosunek bliskości/pokrewieństwa, przy większej liczbie osób pokrzywdzonych należy wymienić je osobno, po kolei z opisem zachowań przemocowych wobec każdej z nich oddzielnie. Zbędne

jest wskazywanie kwalifikacji prawnej bądź usiłowanie nazwania przestępstwa. Od tego są organy ścigania, żeby prawidłowo zakwalifikować prawnie dane zachowanie. Istotne z punktu widzenia późniejszego formułowania zarzutów jest, aby w jednym miejscu wypisać wszystkie zachowania przemocowe, które mogą stanowić przestępstwo).

Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza

UZASADNIENIE

Do zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w wpłynął formularz „Niebieska Karta – A” wypełniony przez W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” powołana grupa diagnostyczno-pomocowa ustaliła następujący stan faktyczny:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Mając powyższe na względzie, zawiadamiam o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

(Opis ustalonych faktów warto przedzielać wskazywaniem dowodów na dane zdarzenie. Na przykład: 30 stycznia 2024 r. Jan Kowalski ponownie pobił swoją partnerkę Janinę Kowalską, powodując u niej obrażenia głowy i ciała.

Dowód: protokół posiedzenia GDP z osobą doznającą przemocy domowej, notatka z rozmowy z sąsiadką – Izabelą Nowak, zaświadczenie lekarskie przedłożone przez pokrzywdzoną, wydruki zdjęć obrażeń, informacje od matki pokrzywdzonej – Barbary Maj. Należy zadbać, aby w dokumentacji znalazły się adresy ww. świadków, a także dokumenty (ew. ksero).

W zawiadomieniu należy unikać opisywania działań GDP, lecz podawać jedynie ustalenia, które pozwolą na stwierdzenie, czy do przestępstwa doszło, czy też nie. Należy także wskazać, czy w rodzinie wszczynano już uprzednio procedurę NK, czy osoba stosująca przemoc była karana sędownie, w tym za tego rodzaju czyny, czy stosowano wobec niej środki izolacji, czy jest uzależniona od środków psychoaktywnych, takich jak alkohol czy narkotyki, czy leczyła się psychiatrycznie. W razie wskazania potencjalnych świadków należy podać ich adresy. Należy też wskazać, czy powiadomiono inne instytucje, w szczególności sąd opiekuńczy w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, kuratora sądowego lub sąd penitencjarny, gdy osoba stosująca przemoc była poddana dozorowi bądź przebywała na warunkowym zwolnieniu).

Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.

Jednocześnie, wobec ww. ustalenia, że zachodzi uzasadniona obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec pokrzywdzonego(-nej), zwłaszcza

że popełnieniem takiego przestępstwa groził*, wnoszę o zastosowania środków zapobiegawczych w postaci:

- nakazu okresowego opuszczenia przez lokalu położonego przy ul. w zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym(-ną) i jego najbliższego otoczenia na okres do 3 miesięcy,
- zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego(-nej) na wskazaną odległość,
- dozoru Policji z obowiązkiem zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym(-ną)*.

(Można wnioskować o nałożenie wszystkich ww. środków razem bądź każdego z osobna i wykreślić pozostałe. Są to najczęściej spotykane środki zapobiegawcze w tego typu sprawach, w razie potrzeby zob. art. 256 k.p.k. Istotne jest podkreślenie, że zachodzi uzasadniona obawa, że sprawca ponownie popełni przestępstwo. W wyżej opisanym stanie faktycznym należy podać powody takiej obawy, np. że robił tak już poprzednio pod wpływem środków psychoaktywnych. Koniecznie także należy podkreślić ewentualne groźby sprawcy popełnienia przestępstwa na szkodę pokrzywdzonego(-nej), jeżeli takie były. Wzmacnia to przekonanie o konieczności zastosowania takiego środka i wypełnia przesłanki ustawowe.) **Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.**

.....
Podpis i pieczęć

Załączniki:

1. Niebieska Karta – A,
2. Kserokopia protokołu posiedzenia GDP,
3.

Sprawę prowadzi:

pracownik socjalny
tel.

Otrzymują:

- Adresat,
- Sąd opiekuńczy*,
- Kurator sądowy*,
- Sąd penitencjarny*,
- a/a.

* zbędne usunąć/wykreślić

WZÓR 2

Wniosek o zastosowanie środków zapobiegawczych

..... roku
(miejsowość) (data)

Grupa diagnostyczno-pomocowa*
Zespół interdyscyplinarny do spraw
przeciwdziałania przemocy domowej
ul.
tel.
znak

Prokuratura Rejonowa

w
ul.
..... -
(kod pocztowy) (miejsowość)

WNIOSEK o zastosowanie środków zapobiegawczych

W związku z powzięciem informacji o prowadzonym postępowaniu przygotowawczym w sprawie osygn....., dotyczącej stosowania przez..... przemocy domowej, wobec ustalenia przez grupę diagnostyczno-pomocową, że zachodzi uzasadniona obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec pokrzywdzonego(-nej), zwłaszcza że popełnieniem takiego przestępstwa groził(-ła)*, wnoszę o zastosowania środka zapobiegawczego / środków zapobiegawczych w postaci:

- nakazu okresowego opuszczenia przez..... lokalu położonego przy ul. w, zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym(-ną) i jego najbliższego otoczenia na okres do 3 miesięcy,

- zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego(-nej) na wskazaną odległość,
- dozoru Policji z obowiązkiem zakazu kontaktowania się..... z pokrzywdzonym(-ną)

(Można wnioskować o nałożenie wszystkich ww. środków razem bądź każdego z osobna i wykreślić pozostałe. Są to najczęściej spotykane środki zapobiegawcze w tego typu sprawach, w razie potrzeby zob. art. 256 k.p.k. Istotne jest podkreślenie, że zachodzi uzasadniona obawa, że sprawca ponownie popełni przestępstwo. Należy podać powody takiej obawy, np. że czynił tak już poprzednio pod wpływem środków psychoaktywnych. Konieczne także należy podkreślić ewentualne groźby sprawcy popełnienia przestępstwa na szkodę pokrzywdzonego(-nej), jeżeli takie były. Wzmacnia to przekonanie o konieczności zastosowania takiego środka i wypełnia przesłanki ustawowe).

Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.

UZASADNIENIE

Do zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w wpłynął formularz „Niebieska Karta – A” wypełniony przez W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” powołana grupa diagnostyczno-pomocowa ustaliła następujący stan faktyczny:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mając na względzie okoliczność, że zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany(-na) popełnił(a) przestępstwo, w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez podejrzanego(-ną) nowego, ciężkiego przestępstwa, wnoszę o zastosowanie ww. środka zapobiegawczego.

(Opis ustalonych faktów warto przedzielać wskazywaniem dowodów na dane zdarzenie. Np. 30 stycznia 2024 r. Jan Kowalski ponownie pobił swoją partnerkę Janinę Kowalską, powodując u niej obrażenia głowy i ciała.

Dowód: protokół posiedzenia GDP z osobą doznającą przemocy domowej, notatka z rozmowy z sąsiadką – Izabelą Nowak, zaświadczenie lekarskie przedłożone przez pokrzywdzoną, wydruki zdjęć obrażeń, informacje od matki pokrzywdzonej – Barbary Maj, notatka z interwencji Policji. Należy zadbać, aby w dokumentacji znalazły się adresy ww. świadków, a także dokumenty (ew. ksero). We wniosku należy unikać opisywania działań GDP, lecz podawać jedynie ustalenia, które pozwolą na stwierdzenie, czy są przesłanki ustawowe do zastosowania środka zapobiegawczego, zob. art. 249 k.p.k., 275 k.p.k., 275a k.p.k.) **Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.**

.....
Podpis i pieczęć

Załączniki:

1. Niebieska Karta – A,
2. Kserokopia protokołu posiedzenia GDP,
3.

Sprawę prowadzi:

pracownik socjalny
tel.

Otrzymują:

- Adresat,
- Sąd opiekuńczy*,
- Kurator sądowy*,
- Sąd penitencjarny*,
- a/a.

* zbędne usunąć/wykreślić

WZÓR 3

Wniosek do Policji o zastosowanie nakazu lub zakazów

..... roku
(miejsowość) (data)

Grupa diagnostyczno-pomocowa*
Zespół interdyscyplinarny do spraw
przeciwdziałania przemocy domowej
ul.
tel.
znak

Komenda Powiatowa/Miejska* Policji

w
ul.
..... -
(kod pocztowy) (miejsowość)

WNIOSEK

o zastosowanie środków izolacji wobec osoby stosującej przemoc domową

Działając na podstawie art. 15ab ust. 1 pkt 2b w zw. z art. 15aa i 15aaa ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 145) wnoszę o zastosowania wobec nakazu i zakazów w postaci:

- nakazu natychmiastowego opuszczenia przez (osoba stosująca przemoc)* wspólnie zajmowanego z (osoba dotknięta przemocą)* mieszkania położonego w, przy ul. i jego bezpośredniego otoczenia oraz zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia*,
- zakazu zbliżania się do (osoba dotknięta przemocą)* na odległość 200 metrów (można wskazać odpowiednią liczbę metrów)*,
- zakazu wszelkiego kontaktowania się z (osoba dotknięta przemocą)*,
- zakaz wstępu i przebywania na terenie szkoły, placówki oświatowo-wychowawczej, opiekuńczej, artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy*..... (nazwa szkoły, placówki, zakładu pracy)*, położonego w, przy ul.*

UZASADNIENIE

Do zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w wpłynął formularz „Niebieska Karta – A” wypełniony przez W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” powołana grupa diagnostyczno-pomocowa ustaliła następujący stan faktyczny:

.....
.....
.....

Mając na względzie okoliczność, że zachowanie stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia
....., wnoszę o niezwłoczne zastosowanie ww. zakazów i nakazu.

*W uzasadnieniu wniosku należy podawać ustalenia, które pozwolą na stwierdzenie, czy istnieje zasadnicza przesłanka zastosowania nakazu lub zakazów, tj. że osoba stosująca przemoc domową stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy. Należy wskazać, na czym polega to zagrożenie, jakich zachowań osoba stosująca przemoc się dopuszcza, czy są małoletnie dzieci, czy w rodzinie wszczynano już uprzednio procedurę NK, czy osoba stosująca przemoc była karana sędownie, w tym za tego rodzaju czyny, czy stosowano wobec niej środki izolacji, czy jest uzależniona od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki), czy leczyła się psychiatrycznie. W razie wskazania potencjalnych świadków, należy podać ich adresy. Należy wskazać, czy powiadomiono inne instytucje, w szczególności sąd opiekuńczy w sytuacji zagrożenia dobra dziecka, kuratora sądowego lub sąd penitencjarny, gdy osoba stosująca przemoc była poddana dozorowi bądź przebywała na warunkowym zwolnieniu etc. **Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.***

.....
Podpis i pieczęć

Załączniki:

1. Niebieska Karta – A,
2. Kserokopia protokołu posiedzenia GDP,
3.

Sprawę prowadzi:

pracownik socjalny
tel.

Otrzymują:

- Adresat,
- Sąd opiekuńczy*,
- Kurator sądowy*,
- Sąd penitencjarny*,
- a/a.

* zbędne usunąć/wykreślić

WZÓR 4

Zawiadomienie o zdarzeniu uzasadniającym wszczęcie postępowania z urzędu przez sąd opiekuńczy

..... roku
(miejsowość) (data)

Grupa diagnostyczno-pomocowa*
Zespół interdyscyplinarny do spraw
przeciwdziałania przemocy domowej
ul.
tel.
znak

Sąd Rejonowy

w

III Wydział Rodzinny i Nieletnich

ul.

..... -

(kod pocztowy)

(miejsowość)

ZAWIADOMIENIE o zdarzeniu uzasadniającym wszczęcie postępowania z urzędu

Na podstawie art. 572 § 2 k.p.c. zawiadamiam o podejrzeniu zagrożenia dobra małoletnich dzieci i w związku z tym wnoszę o:

• wgląd w sytuację małoletniego(-nich)*:

1.,
ur. w
PESEL zam.,
przy ul.
Imię i nazwisko matki
Imię i nazwisko ojca
2.
ur. w
PESEL zam.,
przy ul.
Imię i nazwisko matki
Imię i nazwisko ojca

(W razie większej liczby dzieci, których dobro może być zagrożone, należy je wskazać i opisać jak wyżej).

- podjęcie stosownych zarządzeń w celu ochrony dziecka(-ci) przed przemocą.*
- ustanowienie reprezentanta dziecka(-ci) z art. 99 i nast. k.r.o. z uwagi na niemożność reprezentowania dziecka(-ci) przez żadne z rodziców*

UZASADNIENIE

Do zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w wpłynął formularz „Niebieska Karta – A” wypełniony przez W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” powołana grupa diagnostyczno-pomocowa ustaliła następujący stan faktyczny:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

W stanie faktycznym należy pokrótce opisać sytuację faktyczną dzieci, tj. wskazać rodziców (w tym biologicznych), jaka jest relacja z dzieckiem, czy zamieszkują razem, gdzie, pod czyją opieką się aktualnie znajdują, czy mają rodzeństwo i kontakt z nim. Należy wskazać poprzez czyje działanie lub zaniechanie zagrożone jest dobro dziecka (imię, nazwisko, adres, stopień pokrewieństwa z dzieckiem), na czym polega działanie lub zaniechanie zagrażające dobru dziecka, ewentualnie możliwe konkretne rozwiązania do rozważenia zastosowania przez sąd opiekuńczy w celu zminimalizowania lub wykluczenia zagrożenia dobru dziecka. Należy także wskazać, czy rodzice/osoba doznająca przemocy współpracują z ZI/GDP, czy proponowano jakieś oddziaływania, czy osoba wzięta w nich udział bądź podjęła wskazane działania, czy toczy się jakieś postępowanie karne/cywilne wobec osoby stosującej przemoc, czy była uprzednio wszczynana procedura NK, czy któreś z rodziców jest uzależnione od środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki), czy było leczone, czy dzieci były umieszczane w pieczy zastępczej, czy powiadomiono inne instytucje i jakie.

*W razie wniosku o ustanowienie reprezentanta dziecka należy wskazać przyczyny, dla których żadne z rodziców nie może go reprezentować w procedurze „Niebieskie Karty”. **Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.***

Mając na względzie okoliczność, że zebrane informacje wskazują na duże prawdopodobieństwo zagrożenia dobra dziecka, wnoszę o wgląd w sytuację dziecka* / podjęcie właściwych działań z urzędu* / ustanowienie reprezentanta dziecka*.

Na podstawie art. 572 § 3 k.p.c. wnoszę o poinformowanie zespołu interdyscyplinarnego o wszczęciu postępowania z urzędu lub braku podstaw do jego wszczęcia z urzędu.

.....
Podpis i pieczęć

Załączniki:

1. Niebieska Karta – A,
2. Kserokopia protokołu posiedzenia GDP,
3.

Sprawę prowadzi:

pracownik socjalny
tel.

Otrzymują:

- Adresat,
- Sąd opiekuńczy*,
- Kurator sądowy*,
- Sąd penitencjarny*,
- a/a.

* zbędne usunąć/wykreślić

WZÓR 5

Wniosek do prokuratora o wszczęcie procedury sądowego zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego

..... roku
(miejsowość) (data)

Grupa diagnostyczno-pomocowa*
Zespół interdyscyplinarny do spraw
przeciwdziałania przemocy domowej
ul.
tel.
znak

Sygn. akt
(sygn. sprawy w prokuraturze)

Prokuratura Rejonowa

w
ul.
..... -
(kod pocztowy) (miejsowość)

WNIOSEK

o podjęcie działań w celu zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151), wobec stwierdzenia stosowania przemocy domowej przez, w związku z nadużywaniem przez niego/nią alkoholu, wnoszę o wystąpienie do właściwego sądu rejonowego (wydziału rodzinnego) o wszczęcie postępowania w przedmiocie zastosowania wobec niego/niej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

UZASADNIENIE

Do zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej w wpłynął formularz „Niebieska Karta – A” wypełniony przez W związku z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” powołana grupa diagnostyczno-pomocowa ustaliła następujący stan faktyczny:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

W stanie faktycznym należy pokrótce opisać ustalenia w przedmiocie stosowania przemocy domowej, a w szczególności kwestię nadużywania alkoholu przez osobę ją stosującą. Należy wskazać, czy istnieje prawdopodobieństwo istnienia uzależnienia tej osoby od alkoholu, ewentualnie od innych środków psychoaktywnych oraz że wypełnia to znamiona art. 24 ustawy, tj., że w związku z nadużywaniem alkoholu powoduje rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchyla się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłóca spokój lub porządek publiczny.

Ww. omówienie usunąć po wypełnieniu formularza*.

Mając na względzie okoliczność, że zebrane informacje wskazują na duże prawdopodobieństwo uzależnienia od alkoholu, a także i to, że w związku z nadużywaniem alkoholu stosuje on/ona* akty przemocy domowej, wnoszę o podjęcie działań zmierzających do wystąpienie do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wnoszę o poinformowanie zespołu interdyscyplinarnego / grupy diagnostyczno-pomocowej* o wynikach podjętych działań.

.....

Podpis i pieczęć

Załączniki:

1. Niebieska Karta – A,
2.

Sprawę prowadzi:

pracownik socjalny,
tel.

Otrzymują:

- Adresat,
- a/a.

Zadanie współfinansowane ze środków
Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych
na zlecenie
Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

© Copyright by Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom,
Warszawa 2024

Wydanie I

Wydawca:

Studio Profilaktyki Społecznej Adam Rynkiewicz

aleja 29 Listopada 39A, 31-425 Kraków

www.sps.org.pl

